

Ny Museipolitik SOU 2015:89 Remissvar från Stiftelsen Skansen, 14 mars 2016

Sammanfattning

Skansen har i sitt remissvar yttrat sig om förslagen att inrätta en museilag i syfte att säkerställa de allmänna museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner, att inrätta en myndighet för museer och utställningar samt att inrätta ett nytt statsbidrag för samverkansprojekt kring utställningar och annan publik verksamhet.

Skansen välkomnar förslaget att i en lag stadfästa museernas oberoende ställning men anser att lagförslaget behöver utvecklas ytterligare.

Skansen är tveksamma till att ytterligare en ny myndighet inrättas när det redan finns flera myndigheter och en branschorganisation som skulle kunna axla de uppdrag som föreslås för en ny myndighet.

Skansen välkomnar alla förslag som kan underlätta samverkan mellan museerna men anser att villkoren för statsbidraget bör breddas.

Förslag om museilag

Syftet med förslaget till museilag är att säkerställa "de allmänna museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner och deras ansvar för att förmedla ett reflekterande förhållningssätt till historien och omvärlden". Skansen tycker att det är en bra utgångspunkt och välkomnar förslaget att i en lag stadfästa museernas oberoende ställning men anser att lagförslaget behöver utvecklas ytterligare innan ett definitivt ställningstagande kan göras.

Lagen föreslås omfatta alla offentligt styrda museer däribland även vissa museistiftelser. Skansen vill dock betona stiftelseurkunden och stiftelselagen som styrande i första hand för Stiftelsen Skansen.

I förslaget till lagtext definieras museet som "en institution som bedriver utställningsverksamhet som är öppen för allmänheten och som har avlönad personal" Skansen menar att definitionen är otydlig och för flertalet museer mycket begränsande. Utställningsmediet är en bland många olika metoder som museer idag använder. Skansen, såsom friluftsmuseum, erbjuder allmänheten möten med historien genom fullskaliga, levande kulturhistoriska miljöer och anläggningar med levande samlingar av djur och natur. Det mänskliga mötet är ett kärnvärde liksom berättande och lärande genom att få pröva på själv. Målet med verksamheten är att tillhandahålla sakkunskap som kan ge perspektiv på samhällsutvecklingen och mötesplatser för lärande i teori och praktik. Det senare är en förutsättning för de museer som har till uppgift att trygga vårt immateriella kulturarv. Kort och gott museerna fungerar som alternativa lärandemiljöer, något som borde synas tydligare i en definition av museer. Skansen förordar istället International Council of Museums (ICOM) definition: "Ett museum är en permanent institution utan vinstintresse som tjänar samhället och dess utveckling, som är öppen för allmänheten, som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut – i studiesyfte, för utbildning och förnöjelse – materiella och immateriella vittnesbörd om människan och hennes omvärld".

SKANSEN

Stiftelsen Skansen, Box 27807, 115 93 Stockholm

Under rubriken kunskapsuppbyggnad uttrycker förslaget till lagtext ”att museerna i det allmänna museiväsendet ska upprätthålla hög kompetens inom sina ämnesområden och kunna belysa dessa ur olika perspektiv”. Det är visserligen viktigt att stadfästa vikten av ämneskompetens men detta är inte tillräckligt för att uppnå en positiv utveckling av museernas verksamhet. Skansen vill betona vikten av att museerna även upprätthåller hög kompetens inom sina olika ansvarsområden som t ex pedagogik, digital teknik, tvärvetenskap mm.

Myndighet för museer och utställningar

Utredningen föreslår att en ny myndighet inrättas. Myndigheten för museer och utställningar ska, bl a med utgångspunkt i den föreslagna museilagen, följa upp verksamhet inom och fördela bidrag till museisektorn. Skansen har svårt att i utredningen utläsa hur en ny myndighet skulle vara en bättre lösning än att tydliggöra och utveckla befintliga myndigheter och organisationers uppdrag. Skansen förordar att man ytterligare överväger möjligheterna att se hur befintliga myndigheter och organisationer kan axla de uppdrag som föreslås för en ny myndighet.

Utredningen föreslår att uppföljningen av centralmuseernas verksamhet kompletteras med ett system för kollegial granskning. Uppgiften att organisera ett sådant system läggs i förslaget på myndigheten för museer och utställningar. Skansen har från djurparksvärlden mångårig och god erfarenhet av kollegial granskning som form för kvalitetsutveckling. För Sveriges djurparker är det Djurparksföreningen som ansvarar för att upprätta riktlinjer och organisera systemet med kollegial granskning. Inom Europeiska friluftsmuseiorganisationen finns också goda exempel på kollegial granskning. I Sverige har samarbetsorganet FRI Sverige gemensamt arbetat fram olika policydokument i kvalitetssäkrande syfte (Policy för pedagogik på friluftsmuseer, - för byggnadshantverk och – för levande samlingar). Skansen anser att arbetet med att upprätta riktlinjer och organisera ett system med kollegial granskning med fördel skulle kunna läggas på Riksförbundet Sveriges museer i samverkan med de nätverk som redan är etablerade inom Riksförbundet.

Förslag om statsbidrag till samverkansprojekt i museisektorn

Utredningen föreslår att det inrättas ett nytt statsbidrag för samverkansprojekt kring utställningar och annan publik verksamhet. Utredningen grundar sitt förslag på konstaterandet att det saknas resurser för samverkansprojekt mellan museer – statliga, regionala, kommunala och enskilda. Skansen anser att samverkan inom museisektorn är en självklarhet och välkomnar alla förslag som kan underlätta samarbete. Ökade möjligheter för olika museer, statliga, regionala, kommunala och enskilda, att tillsammans söka medel för samverkan kan därför bara apostroferas. Skansen anser dock att villkoren för statsbidraget bör breddas. Vi menar att de föreslagna villkoren lägger för stor tungvikt på utställningsmediet som grund för samarbete. I likhet med vårt resonemang kring definitionen av ett museum bör villkoren för ett nytt statsbidrag anpassas på liknande sätt.

Stockholm som ovan

John Brattmyhr
Skansenchef

SKANSEN

Stiftelsen Skansen, Box 27807, 115 93 Stockholm